

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

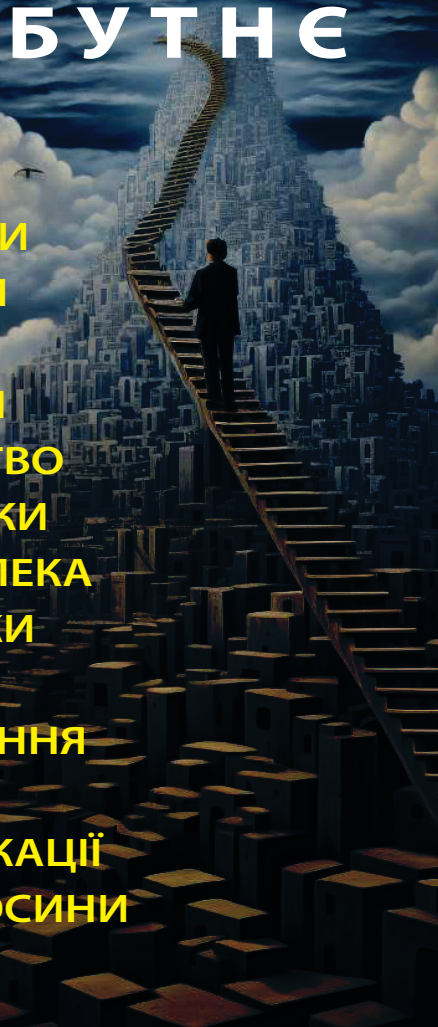
РЕАЛЬНІСТЬ У РЕЖИМІ КРИЗИ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ СТУДІЇ

27 березня 2026 р., м. Харків, Україна

С МАЙБУТНЄ

У
Ч
А
С
Н
І
С
Т
Ь

ІСТОРИЧНІ НАУКИ
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ
ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ
ЮРИДИЧНІ НАУКИ
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ
МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО
ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА
СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ
ПОЛІТИЧНІ НАУКИ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
КУЛЬТУРОЛОГІЯ
СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ
ХАРКІВСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ

РЕАЛЬНІСТЬ У РЕЖИМІ КРИЗИ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ СТУДІЇ

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 27 березня 2026 р.)

Харків
«Право»
2026

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
№ 284 від 16 лютого 2026 р.*

Редакційна колегія:

Кузь О. М., доктор філософських наук, професор (голова);
Герасіна Л. М., докторка соціологічних наук, професорка;
Прудников В. А., кандидат юридичних наук, доцент;
Чернишова Т. О., кандидатка філологічних наук, доцентка;
Шевченко Л. С., докторка економічних наук, професорка

Реальність у режимі кризи: міждисциплінарні студії : матеріали
P31 Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 берез.. 2026 р.) / [редкол.:
Кузь О. М. (голова), Герасіна Л. М., Прудников В. А та ін.] ; Аналіт.
центр сучас. гуманітаристики ; Харків. асоц. політологів. – Харків :
Право, 2026. – 120 с. – DOI: <https://doi.org/10.31359/9786178848149>.
ISBN 978-617-8848-14-9

Матеріали конференції містять доповіді, у яких висвітлено між-
дисциплінарні спроби осмислення реальності в режимі кризи, розгля-
нуто проблеми кризового менеджменту крізь призму філософського,
правового, психологічного, філологічного аналізу, кризові аспекти
в управлінні бізнесом під час війни, перспективи розвитку кризової
дипломатії в умовах глобальної трансформації світового порядку, во-
лонтерство в умовах кризового стану соціуму, особливості адаптації
молоді в умовах воєнного стану та кризових ситуацій, життя українсько-
го суспільства в умовах російської агресії.

УДК 001+004+005+070+14+159.9+316+32+33+34+35+37+65+78+82

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори.

© ГО «Аналітичний центр сучасної
гуманітаристики», 2026

© Харківська асоціація політологів, 2026

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2026

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Терещук В. І. Політичні проблеми розвитку глобальної медійної системи в постбіполярний період : монографія. Київ: Таксон, 2019. 350 с.
2. Галушко О. І., Петкевич А. В. Сучасний стан та перспективи розвитку глобального медіа-ринку. *ЛОГОС. ОНЛАЙН*. 2019. № 4. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139/article/view/521> (дата звернення: 21.03.2026).
3. Кузнецов С. В., Левченко М. Г., Форостян А. Ф. Транснаціональні медіа та глобалізація: взаємозв'язок культур та інформаційних технологій. *Культурологічний альманах*. 2023. Вип. 3. С. 279–283. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.3.39>.

Науковий керівник: кандидат соціологічних наук, доцент **І. В. Жеребятнікова**

Шихаміров М. Н.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти,
Харківський національний економічний
університет ім. С. Кузнеця

ГЕОПОЛІТИЧНА ЕВОЛЮЦІЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ: ВІД ДОКТРИНИ МОНРО ДО КОНЦЕПЦІЇ «ЛІДЕРА ВІЛЬНОГО СВІТУ»

Зовнішня політика Сполучених Штатів протягом їхньої історії демонструє чітку еволюцію – від свідомого ізоляціонізму до усвідомленої ролі глобального лідера. Цей шлях не був лінійним, а визначався зміною внутрішніх можливостей, зовнішніх загроз та сприйняттям національних інтересів [1].

Наприкінці XVIII – на початку XIX ст. переважала ідея уникнення європейських конфліктів. Джордж Вашингтон у прощальній промові 1796 р. застерігав від «постійних союзів» з іноземними державами. Більшість американців того часу вважали, що головне завдання молодій республіці – зміцнення власної території, розвиток економіки та захист незалежності, а не участь у війнах Старого Світу. Саме цю позицію юридично закріпила доктрина Монро 1823 р. Її ключові положення полягали в такому: Сполучені Штати не втручатимуться у внутрішні справи європейських держав та їхні існуючі колонії; водночас будь-яка спроба нових колонізацій чи відновлення

контролю над країнами Західної півкулі розглядатиметься як загроза безпеці США [3].

Цей взаємний принцип невтручання фактично створив для Америки «західну півкулю» зоною власного впливу. Доктрина дозволила країні майже століття зосереджуватися на внутрішньому розвитку: купівля Луїзіани 1803 р., перемога у війні з Великою Британією 1812 р., американо-мексиканська війна 1846 – 1848 рр., швидке зростання населення (з 5 млн у 1800 р. до 23 млн у 1850 р.) та освоєння континенту. Захищені двома океанами, Сполучені Штати могли дозволити собі політику, яку сучасники називали «свободою від Європи» [2].

Однак внутрішній розвиток не був безконфліктним. Питання рабства призвело до найкривавішої громадянської війни в історії країни (1861 – 1865 рр.). Конфлікт між промисловою Північчю та аграрним Півднем, де економіка плантацій базувалася на рабській праці, завершився перемогою Союзу. Скасування рабства стало важливим моральним та юридичним кроком, хоча повна соціальна інтеграція афроамериканців розтягнулася на десятиліття й триває досі. Війна одночасно прискорила індустріалізацію: розбудова залізниць, поява великих корпорацій, видобуток нафти та вугілля, формування банківського капіталу – усе це перетворило США на потужну промислову державу до кінця XIX ст.

Саме в цей період відбувається перший помітний вихід за межі континенту. Перемога в іспано-американській війні 1898 р. принесла контроль над Кубою (де-факто – протекторат), Пуерто-Ріко, Гуамом та Філіппінами. Для пересічного американця це означало, що його країна раптом стала імперією з володіннями в Карибському басейні та в Тихому океані. Ізоляціонізм почав поступово втрачати абсолютний характер.

Перша світова війна стала ще одним рубежем. До 1917 р. більшість населення США та правлячі еліти виступали за нейтралітет. Проте німецькі атаки на американські судна та телеграма міністра закордонних справ Німеччини А. Ціммермана (пропозиція Мексиці напасти на США у разі вступу останніх у війну на боці Антант) змінили громадську думку. У квітні 1917 р. президент Вудро Вільсон оголосив війну Німеччині, мотивуючи це необхідністю зробити «світ безпечним для демократії» [4]. Понад мільйон американських солдатів опинилися на європейському театрі бойових дій. Війна вперше змусила звичайних американців масово долучитися до глобального конфлікту. Після перемоги Вільсон запропонував створити Лігу Націй, але Сенат відмовився ратифікувати вступ до міжнародної організації.

У 1920-х рр. країна повернулася до політики ізоляціонізму, зосередившись на внутрішній економіці та обмеженні імміграції.

Друга світова війна остаточно зруйнувала ілюзію географічної ізоляції. Напад на Перл-Харбор 7 грудня 1941 р. змусив суспільство усвідомити, що океани вже не є надійним захистом. Мобілізація була тотальною: 16 мільйонів людей у збройних силах, масовий вступ жінок на військові заводи, програми нормування, збір металобрухту, купівля облігацій. Економіка, ослаблена Великою депресією, отримала потужний імпульс. Перемога 1945 р. (в Європі – 8 травня, над Японією – 2 вересня, після атомних бомбардувань) зробила Сполучені Штати наймогутнішою державою світу. Саме тоді ідея «американського століття», сформульована Генрі Люсом ще 1941 р., стала панівною.

У повоєнний період ізоляціонізм остаточно відійшов на другий план. Після війни на зміну ізоляціонізму прийшов активний інтернаціоналізм. У 1947 р. доктрина Трумена проголосила, що США братимуть на себе відповідальність за захист «вільних народів» від комуністичної загрози. США зобов'язалися допомагати вільним народам протистояти комунізму. Попри це, Сполучені Штати остаточно закріпили за собою статус «лідера вільного світу» [1].

План Маршалла 1948 р. відбудував зруйновану Європу, демонструючи одночасно економічну міць і політичну волю Америки. Теорія модернізації пояснювала, чому Америка повинна вести інші країни шляхом «прогресу». У дискурсі холодної війни Сполучені Штати позиціонувалися як «лідер вільного світу», що протистоїть «імперії зла». Ця риторика спиралася на ідею американської винятковості – уявлення, що країна має особливу історичну місію.

Водночас внутрішні суперечності не зникли. Афроамериканці та інші меншини вказували на невідповідність між зовнішньою місією «поширення свободи» та реальною расовою сегрегацією вдома. Війна у В'єтнамі (1965–1973 рр.) стала найяскравішим проявом кризи цієї моделі: спроба стримування комунізму обернулася військовою та моральною поразкою, що суттєво підірвала довіру до ідеї американського лідерства. В'єтнамська авантюра підірвала віру в абсолютну «винятковість» Америки. Попри це, Сполучені Штати остаточно закріпили за собою статус «лідера вільного світу».

Отже, геополітична еволюція Сполучених Штатів відображає прагматичну адаптацію до реалій, що змінюються. Доктрина Монро забезпечувала безпеку та простір для внутрішнього зростання. Індустріалізація та терито-

ріальна експансія XIX ст. створили матеріальну базу для «американського століття». Дві світові війни показали неможливість повної ізоляції в умовах глобалізованого світу. Холодна війна закріпила за США роль глобального лідера, що спирається на економічну, військову та ідеологічну перевагу. Водночас кожна стадія цієї еволюції визначалася насамперед національними інтересами – безпекою, економічним зростанням, доступом до ресурсів та ринків, а не абстрактними ідеалами.

Національні інтереси США змінювалися разом із історичним контекстом: від захисту молодій республіці до стримування глобального суперника, від економічної самодостатності до просування моделі, яку вважали універсальною. Саме ця гнучкість дозволила країні пройти шлях від регіональної сили до держави, що претендує на глобальне лідерство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Combs J. A. The history of American foreign policy. New York: Knopf, 1986. xix, 516 p.
2. Background of American Foreign Policy. *CliffsNotes*. URL: <https://www.cliffsnotes.com/study-guides/american-government/foreign-policy/background-of-american-foreign-policy> (accessed date: 09.03.2026).
3. Monroe Doctrine. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/event/Monroe-Doctrine> (accessed date: 09.03.2026).
4. U. S. Participation in the Great War (World War I). *Library of Congress*. URL: <https://www.loc.gov/classroom-materials/united-states-history-primary-source-timeline/progressive-era-to-new-era-1900-1929/united-states-participation-in-world-war-i/> (accessed date: 09.03.2026).

Науковий керівник: доктор філософських наук, професор *О. М. Кузь*

ЗМІСТ

Секція: Економічні науки

Живко З. Б., Остапенко О. М., Шегинська А. І.

Кризові аспекти в управлінні бізнесом під час війни.....3

Клецик В. І.

Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств
в умовах російсько-української війни8

Шевченко Л. С.

Фірма в інноваційній реальності: пошук конкурентних переваг 11

Секція: Психологічні науки

Белєцька А. Є.

Особливості адаптації молоді в умовах воєнного стану та кризових
ситуацій: психологічні аспекти.....16

Голуб А. Ю.

Інтернет-залежність та її взаємозв'язок із рівнем тривожності
особистості.19

Секція: Філософські науки

Куцепал С. В.

Волонтерство в умовах кризового стану соціуму22

Палагута В. І.

Феномен модальної влади в біополітиці М. Фуко24

Секція: Історичні науки

Крупчинський А. І.

Єврейське питання у публіцистиці Степана Фенцика.....33

Секція: Юридичні науки

Зінченко О. В.

Політико-правовий профіль Афганістану.37

Кононенко М. О.

Установчі (статутні) акти як міжнародно-правова основа
врегулювання спорів, сторонами яких є міжнародні організації39

Удовенко Ю. О.

Протидія земельному рейдерству: правові виклики45

Секція: Філологічні науки

Баран Д. А.

Лінгвістичні особливості медіамемів як нового жанру медіатексту
(на матеріалі англomовних онлайн-ресурсів).....49

Чернишова Т. О., Ящук А. Р.

Жанр воєнно-політичної промови в сучасній
українській риториці.....53

Чоловська О. О.

Вербальні та невербальні стратегії конструювання
власного «Я» у текстах автобіографії.....59

Секція: Державне управління

Чурсінов О. А.

Особливості мотивації державних службовців України в умовах
воєнного стану.63

Секція: Національна безпека

Романюк А. А.

Соціально-безпекові аспекти цивільно-військового
співробітництва під час воєнного стану.....66

Секція: Мистецтвознавство

Зінченко В. О.

«Фіти знаменного розспіву» Б. Карастоянова: специфіка
систематизації фіт.....67

Секція: Соціальні комунікації

Павлюх М. В.

Польський жіночий літографічний часопис Львова «Legunka»
(«Легунка»)69

Секція: Міжнародні відносини

Коротков Д. С.

Глобальні трансформації та еволюція міжнародного порядку:
погляд теорій міжнародних відносин.....74

Кравченко А. О.

Трансформація політики НАТО у XXI столітті: від стримування
до партнерства в умовах глобальної багатополярності.....78

Кузь О. М., Требін М. П.	
Китайський вектор: глобальна експансія через ініціативу «Один пояс – один шлях».....	82
Михайлова А. Є.	
Ренесанс політичного реалізму як відповідь на системний крах ліберального міжнародного порядку.....	89
Моїсеєнко П. О.	
Революція Гідності та її геополітичні наслідки	93
Предибайло П. В.	
Аналіз праворадикальних наративів у соціальній мережі X: приклад Великої Британії.....	96
Теслюк К. Ю.	
Особливості діяльності міжнародних неурядових організацій в Україні в умовах війни.....	101
Тихомирова Є. Б.	
Crisis diplomacy: визначення, засоби та перспективи розвитку.....	104
Хромов В. О.	
Вплив глобальних медіа на розвиток сучасної системи міжнародних відносин.....	108
Шихаміров М. Н.	
Геополітична еволюція Сполучених Штатів: від доктрини Монро до концепції «лідера вільного світу».....	113

Наукове видання

РЕАЛЬНІСТЬ У РЕЖИМІ КРИЗИ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ СТУДІЇ

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 27 березня 2026 р.)

Редактор *Т. О. Чернишова*

Підписано до друку 31.03.2026. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 6,9. Обл.-вид. арк. 6. Тираж 100 пр. Зам. № 635

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, м. Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017